

Valsts augu
aizsardzības dienests

2025. GADA JŪNIJS

INFORMATĪVS IZDEVUMS LAUKSAIMNIEKIEM

ZIŅU LAPA

Foto - Aija Čonka

Visā Latvijā notiek aktīvas augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļu lietošanas prasību pārbaudes

Atsākoties intensīvai lauksaimniecības sezonai, Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD) atsācis arī ikgadējās augu aizsardzības līdzekļu (AAL) un mēslošanas līdzekļu (ML) uzraudzības pārbaudes lauku saimniecībās.

Laika posmā no 2025. gada sākuma līdz 13. jūnijam VAAD inspektori saimniecībās veikuši 253 pārbaudes, tajā skaitā 232 AAL lietošanas un 21 ML lietošanas normatīvo aktu prasību pārbaudes.

Par iespējamiem AAL lietošanas normatīvo aktu pārkāpumiem saņemts 49 ziņojums un par ML lietošanu saņemti deviņi iedzīvotāju ziņojumi, uz kuru pamata operatīvi veiktas pārbaudes.

AAL lietošanas normatīvo aktu prasību pārbaudžu laikā konstatēti 15 pārkāpumi.

Zeltvēdera mūķene – Zemgalē

Šogad zeltvēdera mūķenes (*Euproctis chrysorrhoea*) konstatētas jaunā vietā – viensētā Jelgavas novada Elejas pagastā.

Kaitēklis ne tikai apgrauž daudz lapu koku lapas, bet apdraud arī cilvēku veselību. matiņi ir ļoti sīki, asi un satur toksīnu, kas cilvēkam izraisa ādas un arī acu iekaisumu, bet cilvēkiem ar noslieci uz astmu var izraisīt nopietnus elpošanas traucējumus.

Zeltvēdera mūķenes vairākus gadus ilgstoša savairošanās var izraisīt arī koku nokalšanu.

Zeltvēdera mūķenes kāpurus var viegli atpazīt pēc divām oranžām (dažkārt sarkanām vai dzeltenām) kārpām kāpura aizmugurējā daļā

Foto - Agnis Šmits

[Plašāk par pieļautiem pārkāpumiem](#)

[Kā atpazīt un ko darīt, ja konstatē](#)

Sabiedriskā apspriešana par Mēslošanas līdzekļu regulu

Foto - Aija Čonka

No 19. jūnija līdz 11. septembrim Eiropas Komisija rīko Mēslošanas līdzekļu regulas (Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 5. jūnija Regula (ES) 2019/1009, ar ko nosaka noteikumus par to, kā tirgū dara pieejamus ES mēslošanas līdzekļus, un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1069/2009 un (EK) Nr. 1107/2009 un atceļ Regulu (EK) Nr. 2003/2003) sabiedrisko apspriešanu.

 [Saite uz EK vietni](#)

Mēslošanas līdzekļu regulas mērķis ir atvērt Eiropas Savienības vienoto tirgu visa veida mēslošanas līdzekļiem, nosakot kopīgus noteikumus drošuma, kvalitātes un marķējuma prasībām.

Regulas mērķis ir veicināt aprites ekonomiku, nosakot prasības blakusproduktu un atkritumproduktu lietošanai mēslošanas līdzekļos. Papildus šī regula neaizliedz nesaskaņoto mēslošanas līdzekļu apriti iekšējā tirgū, saskaņā ar valstu tiesību aktiem un vispārīgajiem brīvās preču aprites noteikumiem.

Sabiedriskās apspriešanas mērķis ir novērtēt vai regula sasniedz savu mērķi, novērēt tās stiprās un vājās puses, tai skaitā trūkums, nepilnības un nevēlamos efektus.

Sabiedriskajā apspriešanā var piedalīties divos veidos: aizpildot aptauju vai sniedzot rakstisku viedokli par regulu kopumā.

Sabiedriskā apspriešana ir daļa no regulas pārskatīšanas un iespēja izteikt viedokli, tādēļ jebkura persona, uzņēmums vai organizācija ir aicināta aktīvi iesaistīties!

Netirgo, nepērc un nestādi invazīvus augus

Veicot sezonālās stādaudzētavu un tirdzniecības vietu pārbaudes, tika konstatēts, ka tirdzniecībā pieejams invazīvais augs – Sīrijas asklēpija (*Asclepias syriaca*). Augi izņemti no tirdzniecības un iznīcināti sadedzinot.

Sīrijas asklēpija ir iekļauta Eiropas Savienības invazīvo augu sugu sarakstā, tas nozīmē, ka par sarakstā iekļauto sugu tirdzniecību piemēro brīdinājumu vai naudas sodu līdz pat 3000 eiro.

VAAD atgādina, ka saskaņā ar Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem* invazīvās augu sugas aizliegts ievest, pirkt, pārdot, turēt, audzēt, transportēt, apmainīt, izmantot, kā arī izplatīt un pavairot.

Invazīvās augu sugas ir Latvijas dabai neraksturīgas augu sugas, kas apdraud vietējās sugas un to dzīvotnes, rada ekonomiskus zaudējumus vai kaitējumu cilvēka veselībai un videi. Tām dabā nav dabisko konkurentu, kas varētu kontrolēt to izplatību, tās vidē kļūst par dominējošajām un ātri izplatās nomācot vietējās augu sugas.

Invazīvās augu sugas

* Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1143/2014 (2014. gada 22. oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību.

Eiropas Savienībā noteiktās invazīvās augu sugas:

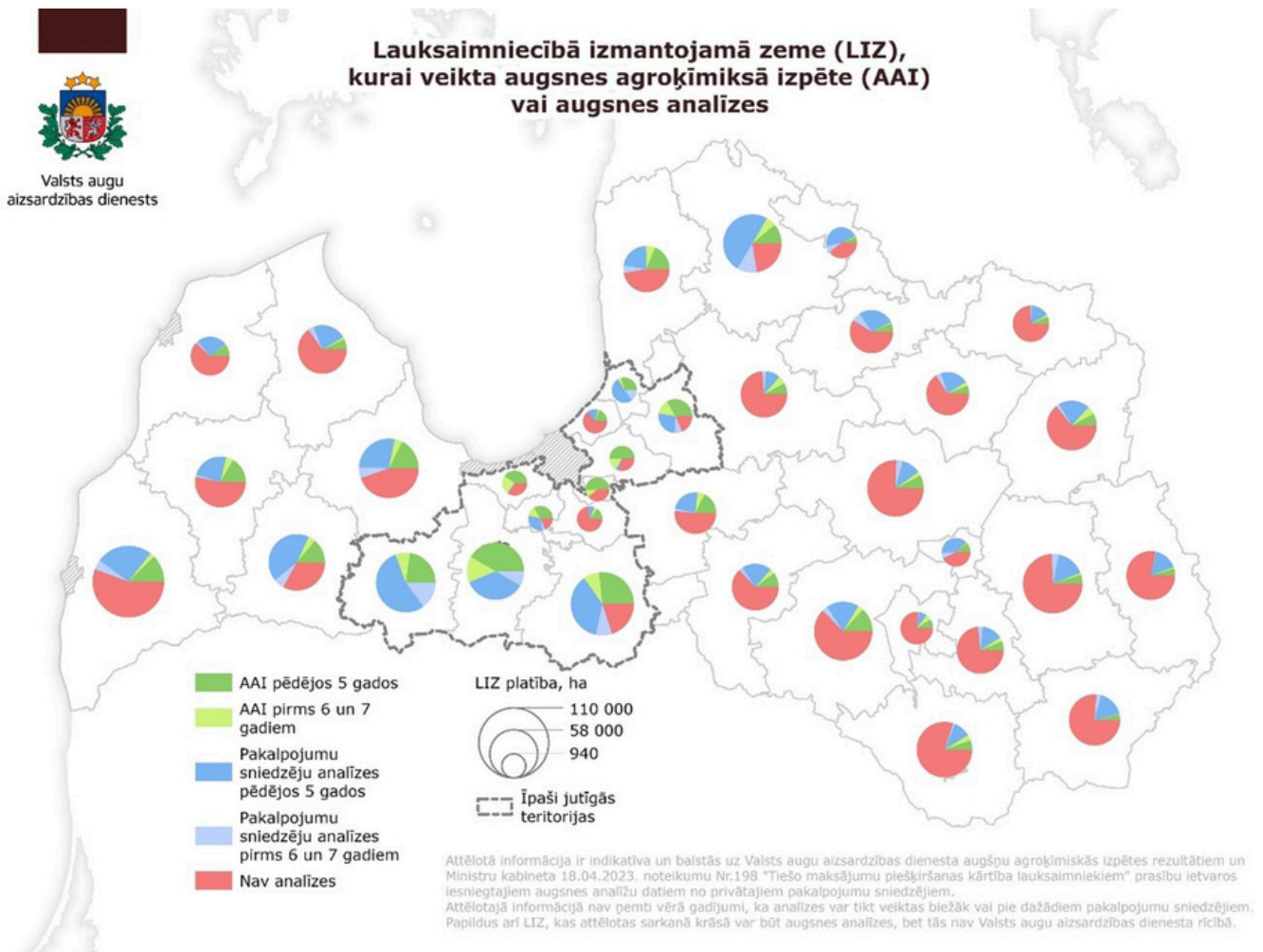
1. *Baccharis halimifolia*
2. *Cabomba caroliniana* **
3. *Eichhornia crassipes* **
4. *Heracleum persicum*
5. *Heracleum sosnowskyi*
6. *Hydrocotyle ranunculoides* **
7. *Lagarosiphon major* **
8. *Ludwigia grandiflora* **
9. *Ludwigia peploides* **
10. *Lysichiton americanus*
11. *Myriophyllum aquaticum* **
12. *Parthenium hysterophorus*
13. *Persicaria perfoliata*
14. *Pueraria montana*
15. *Alternanthera philoxeroides* **
16. *Asclepias syriaca*
17. *Elodea nuttallii* **
18. *Gunnera tinctoria*
19. *Heracleum mantegazzianum*
20. *Impatiens glandulifera*
21. *Microstegium vimineum*
22. *Myriophyllum heterophyllum* **
23. *Pennisetum setaceum*
24. *Acacia saligna*
25. *Ailanthus altissima*
26. *Andropogon virginicus*
27. *Cardiospermum grandiflorum*
28. *Cortaderia jubata*
29. *Ehrharta calycina*
30. *Gymnocoronis spilanthoides*
31. *Humulus scandens*
32. *Lespedeza cuneata*
33. *Lygodium japonicum*
34. *Prosopis juliflora*
35. *Salvinia molesta* **
36. *Triadica sebifera*
37. *Hakea sericea*
38. *Koenigia polystachya*
39. *Rugulopteryx okamurae* **
40. *Pistia stratiotes* **
41. *Celastrus orbiculatus* ***

** Invazīvās ūdensaugu sugas

*** Stājas spēkā ar 2027.gada 2.augustu.

Augsnes agroķīmiskās izpētes un augsnes analīžu pārklājums

Veicot augsnes agroķīmisko izpēti un saņemot datus no lauksaimniekiem un pakalpojumu sniedzējiem tiešo maksājumu prasību ietvaros, VAAD rīcībā ir dati par 860 tūkstošiem hektāru jeb aptuveni trešo daļu no visas Latvijas lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Kopumā augsnes stāvoklis nav iepriecinošs – vislabākais augsnes stāvoklis un arī datu pārklājums ir Zemgalē un īpaši jutīgajā teritorijā.

Ārpus augsnes analīzēm tiek veiktas dažādas nacionālas un Eiropas mēroga augsnes monitoringa programmas, piemēram, augšņu minerālā slāpekļa monitorings, kura ietvaros VAAD katru pavasari sagatavo rekomendācijas slāpekļa devām īpaši jutīgai teritorijai.

Eiropā svarīgākā augsnes monitoringa programma ir LUCAS apsekojumu programma, uz kuras rezultātiem balstoties, ir sagatavots detalizēts pārskats un kartes par Eiropas Savienības un katras dalībvalsts, tai skaitā Latvijas, augsnes stāvokli.

Latvijas augsnes stāvoklis, Eiropas mērogā, ir viens no labākajiem. Eiropā Savienībā kopumā 62 % no visām augsnēm ir degradētas, Latvijā tie ir tikai 40 %. Balstoties uz VAAD datiem, kas aptver tikai lauksaimniecībā izmantojamo zemi, vismaz puse ir sliktā stāvoklī.

Eiropas augsnes observatorijas Augšņu degradācijas panelis X

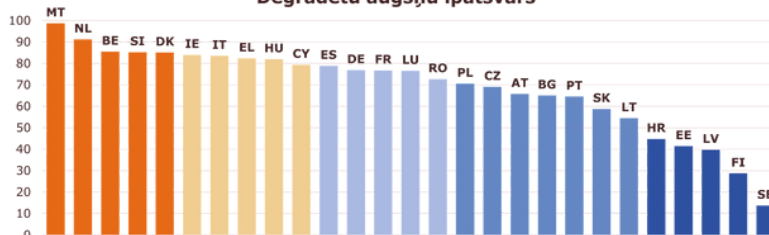
Informācija par augsnes stāvokli ir nepieciešama, lai varētu pilnvērtīgi apsaimniekot augsni, lai lieki netērētu mēslošanas līdzekļus, kur tie nav vajadzīgi, lai kalpotu augsni, uzlabojot augu barības elementu pieejamību, kā arī, lai izpildītu tiešo maksājumu un citu normatīvo aktu (īpaši jutīgajās teritorijās un integrētajiem audzētājiem) prasības.

Ja augsne nav labā stāvoklī, ir naivi sagaidīt labu ražu, turklāt tā vairāk pakļauta dažādiem, aizvien biežāk piedzīvotiem, klimata ekstrēmiem.

 [Saite uz plašāku informāciju](#)

Degradētu augšņu īpatsvars

Augu aizsardzības līdzekļu droša un pamatota lietošana

Kaitēkļu un slimību izplatībai labvēlīgajos laika apstākļos rūpīgi un regulāri jāapskata savi kultūraugi un jāizvērtē augu aizsardzības pasākumu lietderība. Ja profilaktiskie pasākumi ir veikti, bet kultūraugs tomēr vēl tiek apdraudēts un pastāv risks lieliem ražas zudumiem, var lemt par AAL smidzinājumu.

Izvēloties AAL, vispirms izlasiet marķējuma tekstu un stingri ievērojiet lietošanas nosacījumus, darba drošības un vides aizsardzības prasības!

Lietot var tikai tādus AAL, kas reģistrēti Latvijā. Katru gadu VAAD izdod Latvija reģistrēto AAL sarakstu, tas elektroniski pieejams VAAD tīmekļvietnē.

Uzmanību! Eiropas Savienībā turpinās darbīgo vielu atļauju pārskatīšanas process, kā arī ražotāji var pieteikt izmaiņas AAL reģistrācijas nosacījumos. Lūdzu sekot līdzi izmaiņām reģistrā un, lietojot AAL, ievērot aktuālos AAL lietošanas nosacījumus.

AAL jālieto, ievērojot norādes tā marķējumā – precīzi ievērojot norādītās devas, kultūrauga vai kaitīgā organisma attīstības stadiju, apstrāžu skaitu sezonā un nogaidīšanas laiku no pēdējās apstrādes līdz ražas novākšanai, kā arī bīstamības un drošības prasības.

Nepareiza AAL lietošana var negatīvi ietekmēt cilvēku, dzīvnieku veselību un vidi, kā arī radīt tiešus zaudējumus pašam lauksaimniekam.

 [Saite uz plašāku informāciju](#)

Strādājot ar AAL, obligāti lieto individuālos aizsardzības līdzekļus!

Strādājot ar AAL un neievērojot darba drošību, var saindēties.

Simptomi, kas var liecināt par saindēšanos:
**slikta dūša, galvassāpes, elpošanas traucējumi,
vispārējs vājums, dedzinoša sajūta mute vai vēderā,
vemšana, krampji, kustību koordinācijas traucējumi
u.c.**

Ja darbiniekam pēc darba ar ķīmikālijām, parādās saindēšanās simptomi, cietušais jāizved svaigā gaisā, jānovelk aizsargtērps un citi individuālie aizsardzības līdzekļi un jāizsauc ārsts. Pirms ārsta ierašanās var sniegt atļauto pirmo palīdzību.

**Saindēšanās informācijas centra tālrunis:
67042473**

Individuālie aizsardzības līdzekļi

Aizsargājošs **darba apģērbs**, kas pasargā no ķīmiskiem produktiem:

- 3.tips: izturīgs pret šķidrumiem (EN 14605:2005)
- 4.tips: izturīgs pret smidzināmiem līdzekļiem (EN 14605:2005)
- 6.tips: izturīgs pret šķakatām, nodrošina ierobežotu aizsardzību pret šķidru dūmaku (EN 13034:2005)

Sejas maskas: vienreizlietojamās (FF, filtri P2 vai P3) vai atkārtoti lietojamās (mehāniskie filtri P1, P2, P3, ķīmiskie filtri A, B, E, K)

Aizsargcimdi (standarts EN374 - aizsargā pret mikroorganismiem un ķīmiskām vielām)

Gumijas zābaki

Sejas aizsargs, aizsargbrilles

Izmaiņas AAL reģistrā

Veikti grozījumi un noteikts termiņš krājumu izplatīšanai un nosacījumi krājumu lietošanai:

AAL nosaukums	Paralēlās tirdzniecības atļaujas Nr.	Atļauta lietošana
Acetami 20 SG	55	Insekticīdu, lietojot ziedkāpostu un brokoļu stādījumos, jāievēro nogaidīšanas laiks 14 dienas, un to vairs nav atļauts lietot salātu un spinātu sējumos. Atļauts Acetami 20 SG un Acetazol 20 SG esošos krājumus, kas saražoti līdz 12.06.2025., izplatīt līdz 12.12.2025. <i>Lietot saskaņā ar jauno, apstiprināto marķējumu.</i>
Acetazol 20 SG	60	

AAL lietošanas jomas paplašināšana:

AAL nosaukums	Reģ. Nr.	Atļauta lietošana
Vazanti	0912	Atļauta lietošana arī ziemas rapša, vasaras rapša, ziemas ripša un vasaras ripša sējumos.

Izveidots labas sadarbības prakses informatīvs materiāls apputeksnētāju aizsardzībai

Veiksmīgā sadarbībā ar Latvijas agronomu biedrību, Latvijas biškopības biedrību, Zemnieku saeimu un Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padomi, tapis materiāls par labu saimniekošanas praksi apputeksnētāju aizsardzībai.

Šobrīd materiāls pieejams digitālā formā, bet drīzumā – arī drukātā versijā.

Bites ir būtiski lauksaimnieku palīgi – kultūraugu apputeksnētāji, tāpēc ar to klātbūtni jārēķinās vienmēr, bet it īpaši gadījumos, ja sējumos vai stādījumos tiek lietoti insekticīdi, kā arī, ja blakus saimniecībās ir bišu dravas. Ja uz augu aizsardzības līdzekļa (AAL) aizsargiepakojuma un iepakojuma marķējuma ir drošības frāze "SPe8 Bīstams bitēm. Lai aizsargātu bites un citus apputeksnētājus, lietot pēc 22.00 un pirms 5.00. vietās, kur: ir ziedoši kultūraugi un/vai ziedošas nezāles; vietās, kur bites aktīvi meklē barību", tas nozīmē, ka šos AAL minētajās situācijās var lietot tikai nakts laikā. Skaidrojums – "Vietas, kur bites aktīvi meklē barību" ietver arī gadījumus, kad ir novērojama jebkāda aktīva bišu darbība apstrādājamā platībā, piemēram, kad novērojama bišu pārlidošana uz blakus esošu teritoriju barības ievākšanai.

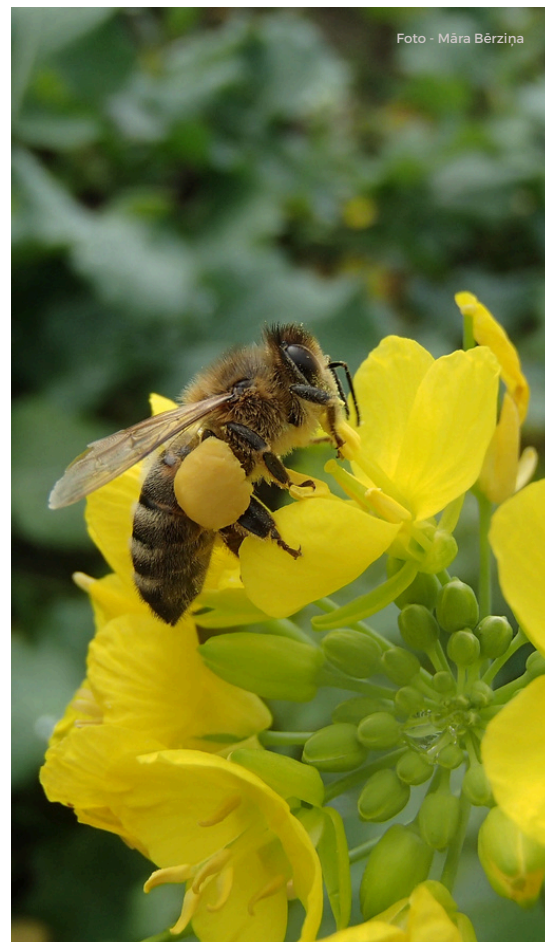

Foto - Māra Bērziņa

Kāpēc

APPUTEKSNĒTĀJI

ir svarīgi

PĀRTIKAS APGĀDE

Katrs trešais ēdiena kumoss radies apputeksnētāju darba rezultātā. Apputeksnētāji piedalās arī dzīvnieku dzīvotņu uzturēšanā

TĪRS GAISS

Veselīgas ekosistēmas ir atkarīgas no apputeksnētājiem. Vismaz 75% no visiem ziedošajiem augiem uz zemes apputeksnē kukaiņi un dzīvnieki

LABĀKA RAŽA

Apputeksnētāji nodrošina lielāku ražu un labāku tās kvalitāti, uzlabo augu sēklu kvalitāti

Labas saimniekošanas prakses APPUTEKSNĒTĀJU aizsardzībai

BIŠKOPIM

Uzturi tīrus
stropus un seko līdzī
bišu veselībai, veicot
bišu veselības
uzlabošanas
pasākumus

Pats vai
sadarbībā ar augkopi,
veido nektāraugu
platības

Iespēju
robežās
ievieš profilaktiskos
pasākumus, kuri
spēj nodrošināt
bišu saimju
dzīvotspēju

Informē
augkopi par
biškopībā noderīgiem
nektāraugiem

Informē
augkopi par
ieceri izvietot stropus
sējumu/stādījumu
tuvumā

Reģistrē
bišu saimes
LAD sistēmā

AUGKOPIM

Ja pie apstrādājamā lauka robežas novietoti bišu stropi, sazinies* ar stropu īpašnieku, un informē par plānotajiem AAL lietošanas pasākumiem

* ja biškopja kontaktinformācija ir zināma

Aktīvā kultūraugu ziedēšanas laikā fungicīda un herbicīda smidzinājumu veic agrās rīta vai vēlās vakara stundās

Nesmidzini glifosātu saturošus herbicīdus papuvēs, ja tur zied augi

Izvairies no AAL smidzinājumu veikšanas ziedošos kultūraugos vakaros/naktīs, ja ir liela rasa

Izmanto pret slimībām izturīgas kultūraugu šķirnes

Pavasari, kad maz ziedošu augu, izvairies no rugaiņu apsmidzināšanas ar herbicīdiem

Neatbilstoša AAL lietošana var radīt apdraudējumu videi, arī apputeksnētājiem. Vienmēr izlasi un rūpīgi ievēro visas norādes AAL marķējumā

Ievēro garāku starplaiku starp viena un tā paša kultūrauga audzēšanu vienā laukā – samazināsies vajadzība lietot AAL, mazinot kaitējumu apputeksnētājiem

Kā es varu palīdzēt?

Audzē
apputeksnētājiem
draudzīgus
ziedošus
augus

Iespēju
robežās izmanto
alternatīvas augu
aizsardzības
metodes,
aizstājot AAL
izmantošanu

Nepļauj
grāvmalas un
mežmalas
līdz neizzied
savvaļas
augi

Izveido
apputeksnētājiem
mājas

Nelieto
herbicīdus
pa ziedošām
nezālēm

Izveido
buferzonas starp
apputeksnētāju
dzīvotnēm un ar
AAL apstrādātām
platībām

Valsts augu
aizsardzības dienests

 www.vaad.gov.lv

Materiāls tapis sadarbībā ar

Latvijas biškopības biedrību

 www.strops.lv

Latvijas agronomu biedrību

 www.agronomi.lv

Zemnieku saeimu

 www.zemniekusaeima.lv

Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padomi

 www.losp.lv